

5 FLÄTADE STRUMPEBAND

från Ovansjö socken

INSTRUKTIONER

Banden är av olika antal trådar och färger och olika hårt flätade, men tekniken är den samma. Här följer ett utdrag från Greta Hedlunds bok *“Dräkt och kvinnlig slöjd i Ovansjö socken”* på hur man går tillväga. Det enklaste är att dela upp bandet på mitten och vända riktning på flätningen så som Greta beskriver, men enligt de bevarade förlagorna **bör du göra enligt sista meningen** om du är ute efter att åteskapa banden mer exakt då ingen av de bevarade banden byter riktning på mitten. Flätar du ett enda långt band kan du sedan klippa upp det på mitten för att få två band som har samma riktning över hela bandet.

“Man ränner garnet runt ett par stolsrygggar och om man skall göra två lika band, binder man om garnet på två ställen och klipper upp länken också på två ställen lika långt från ombindningsställen. Då har man ämnen till två lika band. Till strumpband hade man omkring 20 tvinnade trådar. Ombindningsstället mitt på ett blivande band fästes vid knäet med en stadig nål. Garnet delas därefter i två strängar med lika många trådar av samma färg i vardera. Denna delning i mitten upprätthålles under flätningen av bandet ända till slutet.

Arbetet tillgår så: en av de båda mittersta trådarna (den innersta alltså i en länk, t. ex. den högra) plockas upp och övriga trådar (till höger om denna) plockas sedan en ner, en upp, en ner o. s. v. i den ordning man vill ha färgerna, tills man kommer till den yttersta kantråden, som drages genom det så upplockade skälet och släppes i mitten.

Där tages nu den andra (den vänstra strängens innersta tråd) och plockas ner och sedan en tråd upp, en ner, en upp o. s. v., varvid man tillser att de olika färgerna kommer i samma ordning som i högra hälften. När man kommer till den yttersta tråden drages den in mot mitten och får där korsa den tråd, som dragits igenom från andra sidan. Nu är trådarnas inbördes ordning bestämd och ett nytt skäl plockas upp på samma sätt som föregående, men så att den tråd, som förut plockats upp, nu plockas ner o. s. v. Flätningen får alltså karaktär av tuskaft. Trådarna vandrar alltså från kanterna in mot mitten.

Genom att plocka flera trådar i samma färg i följd efter varann, får man breda markerade vigggar. För att få mönster fordras minst två färger såsom på bilden. Men ofta hade man två dominerande färger och mellan dem några trådar av annan färg, som gav liv åt mönstret. När ena hälften av ett band plockats färdig, vrides arbetet, och sedan plockas andra hälften med början mittpå. Viggarna kommer då att vända spetsarna åt motsatt håll. Om man vill, kan man binda om och klippa upp det upplindade garnet på bara ett ställe och får då endast ett band.”

Tips: För att underlätta vid start kan du lägga trådarna i rätt ordning genom en vanlig kan och fixera dessa med en tejpbitt tills du kommit en bit. Du kan även använda en plockpinne om du tycker det är svårt att få tag i trådarna med fingrarna.

FLÄTAT BAND - RÖTT, MÖRKBLÅTT & BRUNT

Bandet ska vara baserat på ett överlevande original, men bild på detta har inte hittats än. Beskrivningen är baserad på ett brev från 1989.

Garn: Bergå 4-trådigt bandgarn samt 3-trådigt bandgarn. Förslag på garn som går att hitta nu är Järbo Garns 4-trådiga "Alpe" i färgerna "x-mas red" & "Victory blue" samt deras 3-trådiga garn "Svensk Ull 3 Tr" i färgen "Log house brown". Detta är dock nog lite för tjockt för att användas med dubbla trådar - jag har valt att bara använda enkla trådar (dvs hälften av antalet)

Varp: 8 trådar brunt 3-trådigt garn (2 trådar räknas som 1 tråd)
10 trådar rött 4-trådigt garn
10 trådar mörkblått 4-trådigt garn

Trådarnas ordning: 4 brun (2 trådar går för 1, alltså 2 i praktiken)
5 röd
5 mörkblå
-mitten-
5 mörkblå
5 röd
4 brun (2 trådar går för 1, alltså 2 i praktiken)

Det färdiga bandet ska vara 2.5 cm brett "plus 3-3.5 cm frans" - man har troligen slagit några små knutar i änden så att fransen upplevs platt. Det går alltid att göra en tofs som annars verkar vara det vanligaste av de bevarade band som finns kvar i området. Bandets längd är 123 cm plus frans. Troligen är bandet rätt tätt flätat.

Bild på reproduktion enligt skrivet mönster.

FLÄTAT BAND - RÖTT & MÖRKBLÅTT

Original finns i textilarkivet på Järbo Hembygdsgrd

Identifikationsnummer: Järbo 54

Garn: 4-trådigt ullgarn. Förslag på garn som går att hitta nu är Järbo Garns 4-trådiga "Alpe" i färgerna "x-mas red" & "Victory blue".

Varp: 10 trådar mörkblått 4-trådigt garn

22 trådar rött 4-trådigt garn

Trådarnas ordning: 5 mörkblå

11 röd

-mitten-

11 röd

5 mörkblå

Det färdiga bandet ska vara 3 cm brett. Bandets längd är 104 cm plus tofs - denna knyts med det blåa garnet runt bandet. Ganska löst flätat.

Foto på original

FLÄTAT BAND - LJUSGRÖNT, LJUSBLÅTT & OBLEKT

Original finns i textilarkivet på Järbo Hembygdsgrd

Identifikationsnummer: Järbo 54

Garn: 2-trådigt ullgarn. Förslag på garn som går att hitta nu är Järbo Garns 2-trådiga "Järbo 2 Tr Ull" i färgerna "Garden bed", "Nostalgia" & "Blue sky"

Varp: 6 trådar oblekt 2-trådigt garn
6 trådar ljusblått 2-trådigt garn
16 trådar grönt 2-trådigt garn

Trådarnas ordning: 8 grön
3 ljusblå
3 oblekt
-mitten-
3 oblekt
3 ljusblå
6 grön

Det färdiga bandet ska vara 2.5 cm brett. Bandets längd är 120 cm plus tofs - denna knyts med det gröna garnet runt bandet. Ganska löst flätat.

Foto på original

FLÄTAT BAND - BLÅTT & MÖRKRÖTT

Original finns i textilarkivet på Järbo Hembygdsgård

Identifikationsnummer: Järbo 834

Garn: 2-trådigt grövre garn. Jag lyckas personligen inte hitta något som är tjockt nog - tjockleken är snarlik Järbo Garns 4-trådiga "Alpe". I så fall i färgerna "Red wine" & "Brilliant blue".

Varp: 16 trådar blått 2-trådigt garn
20 trådar mörkrött 2-trådigt garn

Trådarnas ordning: 8 blå
10 mörkröd
-mitten-
10 mörkröd
8 blå

Det färdiga bandet ska vara 3.5 cm brett. Bandets längd är 97 cm plus tofs - denna knyts med det mörkröda garnet runt bandet. Tätt flätat.

Foto på original

FLÄTAT BAND - BLÅSVART & LJUSBLÅTT

Original finns i textilarkivet på Järbo Hembygdsgrd

Identifikationsnummer: Järbo 54

Garn: 3-trådigt ullgarn. Förslag på garn som går att hitta nu är Järbo Garns 3-trådiga "Svensk Ull 3 Tr" i färgerna "Swedish black" & "Northern lights".

Varp: 12 trådar ljusblått 3-trådigt garn
16 trådar blåsvart 3-trådigt garn

Trådarnas ordning: 8 blåsvart
6 ljusblå
-mitten-
6 ljusblå
8 blåsvart

Det färdiga bandet ska vara 2.5 cm brett. Bandets längd är 116 cm plus tofs - denna knyts med det blåsvarta garnet runt bandet. Löst flätat.

Foto på original

